

KULTÚRA || HÍRLEVÉL || 66.

2024. JÚNIUS 7.

Széles Tamás nagykövet
Los Angeles-i magyar főkonzul

„A hold az égen fehér fényben áll.
Falomb nem mozdul. Alszik a madár.
Nincs nyitott szem e csöndes éjszakában
csak az enyém, s az örök Istené.
Én innen nézek a csillagos égre.
Ő onnan néz az égből lefelé.”
(Gárdonyi Géza: Június)

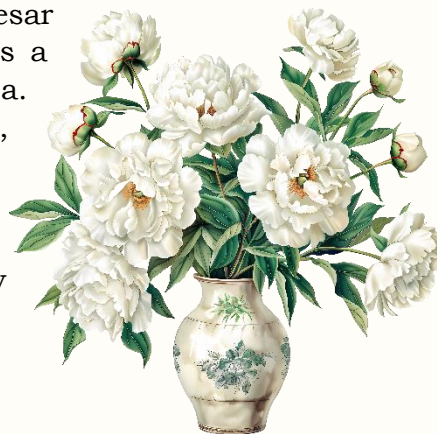

(kép: pixabay)

Június

Az első nyári hónap a rómaiaknál még csak 29 napból állt, és a tíz hónapos évükben a negyedik volt a hónapok sorában. Csak Julius Caesar naptárreformját (i.u. 46) követően vált 30 napossá, és a Gergely naptár bevezetése óta az év hatodik hónapja. Nevét sokak szerint a Római Köztársaság alapítója, Junius Brutus nyomán kapta. Mások Jupiter feleségét, Juno istennőt tekintik a hónap „névadójának”. A két feltevés között nem könnyű igazságot tenni, a felsorakoztatott érvek alapján az is elképzelhető, hogy mindkét magyarázat helyes.

(forrás: vaskarika.hu)

(kép: wikipedia)

(kép: pixabay)

(kép: pixabay)

Úgy tartják, hogy a nyár első hónapja időjósásra is alkalmas. Ha júniusban sokat esik, bőséges termés várható. Ha júniusban esik, az kitart a következő hónapban is. A nyárhoz fűződő ünnepek az aratáshoz, betakarításhoz, a mezőn és a földeken végzett munkákhoz kapcsolódtak. Ha az időjárás engedte, gyakran tartottak nyáron mulatságokat háznál vagy akár a falu főterén.

A nyári jeles napok nagy része az időjáráshoz, a mezőgazdasági munkákhoz kapcsolódik. Fontos volt a népszokásokhoz igazodás, hiszen ezek a jóslatok segítettek eligazodni az évben, hozzájárultak a jó terméshez és ezáltal a családok megélhetéséhez.

(forrás: zabosfa.hu)

A Debrecen Televízió 2013-ban sorozatot készített az évkör hónapjairól. A júniust itt nézhetik meg:

<https://www.youtube.com/watch?v=bTuoSDf8urg&t=30s>

104 éve történt

„A történetet nyilván mindenki ismeri: Magyarországot 1920-ban Versailles Nagy-Trianon nevű kastélyában kivégezték az első világháború győztes nagyhatalmai, és a hozzájuk csapódó kisebbek. Utóbbiak alig várták, hogy területük növekedhessen, a mi kárunkra. Egyetlen nép sem vesztett akkor annyit, mint a magyar, testvéreink szorultak az újonnan „rajzolt” államhatárokon kívülre (és még szerencsések is voltunk, hogy a „kiéhezett” románok nem kapták meg, amire vágytak, hogy a Tisza legyen az új határvonal), ősünk szülőföldje került idegen országokba.

A két háború között írók-költők, politikusok és maga az egész nép Trianon miatt sírt, a revízió vágya ott égett a szívekben. Aztán jött a második szörnyű nagy háború, mi ismét a rossz oldalon álltunk, és újra bűnhődtünk.

Ma talán már kevésbé fáj a mindennapokban mindez, hiszen mégiscsak eltelt több mint száz év. Az ember nem is gondol Trianonra, csak ilyenkor, június 4-én. Illetve dehogynem: itt, a diaszpórában nap mint nap találkozunk azokkal a testvéreinkkel, akik

az elszakított területeken valamelyikén születtek. Elmesélik maguk és családjuk történetét, azt, hogy milyen nehéz volt (és sokszor még ma is az) magyarnak lenni ott, ahol születtek. Ilyenkor összeszorul minden igaz magyar szív.

Ismerjük a Bibliából Jézus szavait: „Amikor a kakas szól...”. Nos, mi magyarok mondhatjuk magunk: „Amikor a harang szól...” Minden június 4-én délután 4 óra 32 perckor. A harangoknak illik megkondulni, mert magyar még a magyar, bárhol is él a nagyvilágban.”

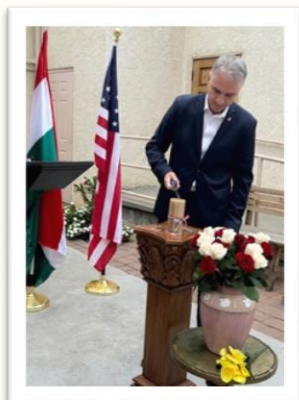
(kép: joreggeltvajdasag.com)

20 éve történik...

Immár huszadik esztendeje, hogy a San Fernando Völgyi Magyar Református Egyháznál június 4-én, helyi idő szerint reggel 7 óra 32 perckor megemlékeznek a trianoni évfordulóról. Nem volt ez másképp idén sem: Jakabffy Zsolt lelkipásztor meghúzta a trianoni emlékműbe épített harangot, Széles Tamás főkonzul pedig meggyújtotta az emlékezés lángját. Köszönet azoknak, akik eljöttek e korai órán és köszönet tiszteletes úrnak, hogy ilyen szép hagyományt ápol 20 éve!

Szent Iván-éj

A Szent Iván-éj a magyarság egyik legfontosabb nyári ünnepe volt, a kapcsolódó népszokásokban pedig összefonódnak az ősi tűzünnep rítusai és Szent Iván, más néven Keresztelő Szent János, történetének elemei.

A nyári napforduló az év legvilágosabb napja. Ekkor leghosszabb a nappal és legtöbb a fény, legrövidebb az éjszaka és legkevesebb a sötétség. Ez a nap, június 21-e a nyár csillagászati értelemben vett kezdete is, de korábban, különböző naptárreformokat megelőzően, ez a dátum június 24-e, azaz Szent Iván napja volt. A június 23-ról 24-re virradó nyárközép, avagy Szent Iván éjszakájához kapcsolódó népszokások között az ősi tűzünnep rítusai és a szenthez kapcsolódó történetek egyaránt megtalálhatók.

(kép: kulturtapas.hu)

Elődeink számára a fény jelképezte a jóságot, a tisztaságot és az egészséget, így a Szent Iván-éji tűzgyújtással a Napot akarták megsegíteni a sötétséggel vívott harcában. A tűz jelképezte mindazt, amit a fény is jelentett számukra. Hittek egészségvarázsló, tisztító, gonoszűző erejében. Úgy vélték, a tűz átugrásával meggyógyulnak és új erőre kapnak, de máglyákat raktak a termőföldeken is, hogy megvédjék azt a természeti károktól és elősegítsék a jó termést. Ahol pedig nem tudtak tüzet rakni, fáklyával bejárták, hogy így juttassák el a tűz erejét oda is. A tűz átugrásának szerelemvarázsló erőt is tulajdonítottak. A hagyomány szerint miközben az éjszakai mulatságon a párok közösen átugrották a tüzet, a falu népe összeénekelte őket. A lányok virágkoszorút viseltek ugrás közben, majd feldobták azt egy fára. Úgy tartották, hogy akié fennmarad, még azon az őszen férjhez megy.

(kép: mki.gov.hu)

Az sem volt mindegy, hogy mi kerül a Szent Iván-éji tűzre. A hagyomány szerint a legények és a leányok külön-külön gyűjtötték a tűzrevalót, miközben végig járták a települést. A falubeliek zsúpszalmát, rőzsét, gallyakat, májusfát és különböző gazokat adtak a közös tűzhöz. Utóbbi elégetésével a gabona tisztaságát és a jó termést akarták biztosítani. A tűzön virágos bodzafaágat, vasfüvet, fodormentát, tisztessfüvet füstöltek, majd a növényekből teát főztek, melynek gyógyítóerőt tulajdonítottak. A füstnek pedig védőerőt, ezért fontos volt, hogy minél messzebb szálljon. Hittek abban, hogy azt a területet, amit a füst bejár, nem veri el a jég. A tűz hamujának is különleges erőt tulajdonítottak, ezért megőrizték, hogy később felhasználhassák.

(forrás kronika.hu)

Jeles Napok - Szent Iván:

<https://www.youtube.com/watch?v=SNkTP-z12YE&t=53s>

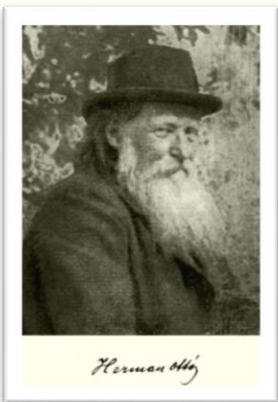
<https://www.youtube.com/watch?v=PjrfnmwKU-E>

Herman Ottó

„Legyünk büszkék arra, amik voltunk, s igyekezzünk különbek lenni annál, amik vagyunk!”

Herman Ottó természettudós, néprajzkutató, az utolsó magyar polihisztor 1835. június 26-án született Breznóbányán, szepességi szász családban. Eredeti neve Carl Otto Hermann volt. Orvos apját 1847-ben a Felvidékről áthelyezték Alsóhámorba, így fia a miskolci evangélikus főgimnáziumban folytatta tanulmányait. Később beiratkozott a bécsi politechnikumba, de azt apja korai halála miatt nem fejezhette be.

(kép: hermanottointezet.hu)

Bécsben géplakatosnak állt, mindamellett autodidakta módon rendszeres természettudományi tanulmányokat folytatott, bejárta a Természettudományi Múzeumba. 1857-61 között a császári hadsereg katonájaként szolgált, de 1862-ben a lengyel felkelésben már önkéntesként harcolt. 1863-tól Kőszegen fényképészként dolgozott, ahol megismerkedett Chernel Kálmánnal, akinek ajánlásával 31 éves korában a Brassai Sámuel igazgatta kolozsvári Erdélyi Múzeum Egylet preparátora lett. Ekkor jelentek meg első írásai, főként a madarakkal és pókokkal foglalkozott akkoriban.

1874-ben költözött Budapestre, ahol a Magyar Nemzeti Múzeum természettudományi tárának őrségédje lett. 1877-ben elindította a tár folyóiratát, a Természetrajzi Füzeteket. A Természettudományi Társulat megbízására készítette el Magyarország pókfaunáját feltáró háromkötetes könyvét, melyben 314 pókfajtát (36 új fajt) írt le. Felhívta a figyelmet a filoxéra veszélyére, de felismerte, hogy az homokon nem pusztít, ezért propagálta a homoki szőlőtermesztést. Nagy része volt az Állatvédő Egyesület megalapításában (1883).

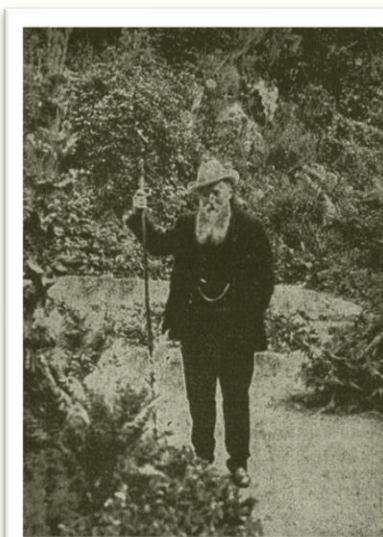

(kép: mek.oszk.hu)

Közben politikai mozgalmakban vett részt, 1871-ben állást foglalt a Párizsi Kommün mellett. A Függetlenségi és 1848-as Párt tagjaként kapcsolatban állt Kossuth Lajossal, Torinóban is felkereste. 1879-ben Szeged, majd később Miskolc országgyűlési képviselőjévé választották. 1885-ben feleségül vette Borosnyay Kamilla írónőt.

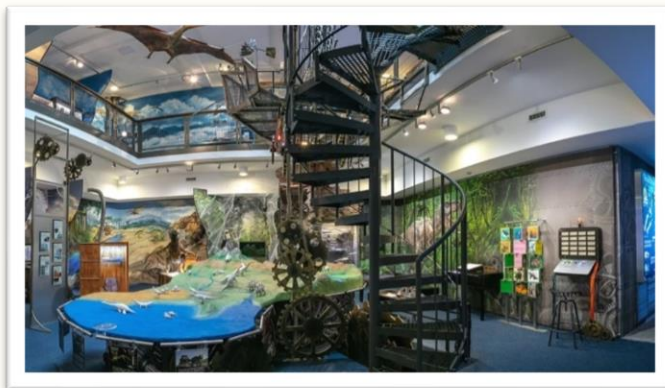
Herman Ottó a tudományos madártan, az ornitológia megalapítója Magyarországon. Megszervezte az ornitológusok II. nemzetközi kongresszusát Budapesten, melynek nyomán a Magyar Nemzeti Múzeum égisze alatt 1893-ban létrehozta a Magyar Ornitológiai Központot (a később Madártani Intézetet). Haláláig az intézmény igazgatója volt. Az általa megindított *Aquila* című folyóirat a hazai madártani kutatások központi orgánuma lett.

(kép: mek.oszk.hu)

A millenniumi kiállítás halászati és pásztorkodási részlegének rendezőjeként is tevékenykedett, gyűjtötte a magyar ősfoglalkozások (halászat, pásztorkodás) népi szokásait és tárgyi emlékeit. Megírta *A madarak káráról és hasznáról* című nagy sikerű művét, *A magyar halászat* könyvét, elkészítette a magyar állattartás történeti összefoglalóját és szakszótárát, elindította a magyarországi ősrégészeti kutatásokat. Munkásságát eredeti szempontú, gazdag ismeretanyag, lenyűgöző előadásmód jellemezte. Támogatta Miskolc és Borsod Vármegye Múzeumának megalapítását. A létesítmény 1953-tól a nevét viseli.

A Magyar Néprajzi Társaság alapító tagja, majd 1892-től elnöke volt. 1900-ban megkapta a francia Becsületrend lovagkeresztjét. Alsóhátori üdülője, a Peleház ma emlékháza. 1914. december 27-én halt meg Budapesten.

(kép: csodalatosmagyarorszag.hu)

Kapcsolódó hír, hogy a „nagy múzeumok” kategóriájában **Az Év Múzeuma 2024** elismerést a Herman Ottó Múzeum érdemelte ki a múzeum infrastrukturális, szervezeti és munkaszervezési megújításáért, szolgáltatásainak fejlesztéséért, a magas színvonalú muzeológiai és tudományos munkáért és közösségi programjaiért. Az *Év Múzeuma* díjat a Pulszky Társaság 1996-ban alapította, célja az elmúlt évben jelentős eredményeket elért muzeális intézmények elismerése.

A Herman Ottó Múzeum honlapja: <https://hermuz.hu/>

(forrás: mult-kor.hu)

Múzeumok éjszakája

(kép: muzej.hu)

A Múzeumok Éjszakája immár 23. alkalommal hívja fel a figyelmet a kulturális örökségünk értékeit őrző kincsekre országszerte. Idén több mint 400 intézmény tárja szélesre kapuit, hogy több ezer programmal nyugtázza le a lelkes érdeklődőket, nevelje gyermekeinket, s tegye még több művelődni vágyó embertársunkat rendszeres múzeumlátogatóvá.

A Múzeumok Éjszakája védnökeként a rendezvény népszerűsítése mellett Csöre Gábor Jászai Mari-díjas színművész kiemelten is ajánl programokat június 22-ére a *Muzéj* Facebook és Instagram oldalain. Kisfilmjeiben elkalauzol bennünket az Esztergomi Bazilikába, majd ízelítőt ad a helyi Vármúzeum kincseiből. Egy kínai táncost követve a székesfehérvári Szent István Király Múzeumban megcsodálja az ókori Kína alkotásait, később a Romkertben vív élet-halál harcot a haza dicsőségéért. Végül korabeli eszközökkel és Györfi Pál hathatós segítségével ment életet a világ egyik első rohamkocsija mellett a budapesti Kresz Géza Mentőmúzeumban.

Múzeumok Éjszakája Esztergomban 2024:

https://www.youtube.com/watch?v=eDf_IQSDRsE

Múzeumok Éjszakája Székesfehérváron 2024:

<https://www.youtube.com/watch?v=7T4xFzraUv0>

A rendezvény hivatalos oldalán tájékozódhatunk a programokról:

<https://muzej.hu/index.php/>

Visegrád

(kép: Visegrád, duol.hu)

Visegrád a hazai és a nemzetközi turizmus kedvenc célállomása, Magyarország egyik leglátogatottabb üdülőkörzetében, a festői Dunakanyarban fekszik. Bármilyen hihetetlen, de lakóinak száma csupán 1840 fő, Visegrád mégis közel 300 ezer látogatót fogad egy év alatt.

A csodálatos táj a bronzkor óta lakott, a történelem során kelták, germánok, rómaiak, avarok és természetesen magyarok népesítették be a területet. Az első latin nyelvű oklevél már 1009-ben említi Visegrádot, melynek első épített vára a tatárjárás idején elpusztult. Az 1250-es években IV. Béla és felesége Mária kezdték el megépíttetni a mai várrendszert, majd 1320 körül Károly Róbert kezdte el a királyi palota építését a Dunához közeli területeken. 1335-ben I. Károly magyar király meghívására János cseh király, Kázmér lengyel király, Károly morva örgróf, Wittelsbach Henrik bajor és Rudolf szász herceg érkezett a híres királytalálkozóra, ahol olyan egyezmény született a megjelent uralkodók között, mely biztosította az érintett országok gazdasági függetlenségét Bécstől és a nyugati kereskedőktől.

A **Visegrádi Nemzetközi Palotajátékok** 1985 óta állít emléket ennek a jeles eseménynek. E ünnepség Magyarország legrégebbi történelmi fesztiválja, mely a Kárpát-

medencei térségen kívül Európa tíz országából fogad hagyományőrző csoportokat. Minden év július második hétvégéjén színpompás kavalkád várja az odalátogatókat, közel ezer kosztümös szereplő fogadja a kíváncsi vendégeket. Három napon át négy helyszínen megállás nélkül számtalan program zajlik, reggeltől estig különleges élményben lehet része annak, aki ellátogat a Lovagi tornákra, a Királyi palotába, a Parkszínpadra vagy a Salamon-toronyba. Elmondhatjuk, hogy ez a látványos rendezvény nem csupán Magyarországon, de a közép-európai régióban is kiemelkedő helyet foglal el.

(kép: www.visitvisegrad.hu)

A palotajátékok július 12-13-14-én nyitja meg kapuit, péntek délután királyi menetet csodálhatnak meg a látogatók, majd lovagi torna szemtanúi lehetnek a megjelentek. A háromnapos ünnep alatt solymászbemutató, fáklyás felvonulás, lovas párviadal, táncbemutató, számszeríjász verseny és még számtalan színvonalas és látványos program szerepel a műsorfüzetben. Az apróságokról sem feledkeznek meg, középkori gyermekjátszóház szórakoztatja a kicsiket.

A rendezvény napi belépőjeggyel látogatható, mely 14 év alatt ingyenes, 14 felett 2000 forint, a lovagi tornákra külön jegy megváltása szükséges.

“Felejtsd el három napra a jelent és ismerd meg egy életre a múltat!” - hirdetik a fesztivál szervezői. Amennyiben Visegrád felé járnak július közepén, semmiképp ne hagyják ki ezt a fergeteges forgatagot!

További információ:

www.palotajatekok.hu

www.visitvisegrad.hu

[Jelenetek a Visegrádi Nemzetközi Palotajátékok idei programjairól](#)
[Visegrádi Nemzetközi Palotajátékok - 2023. július 7-9.](#)

Tihanyi Szabadtéri Színház

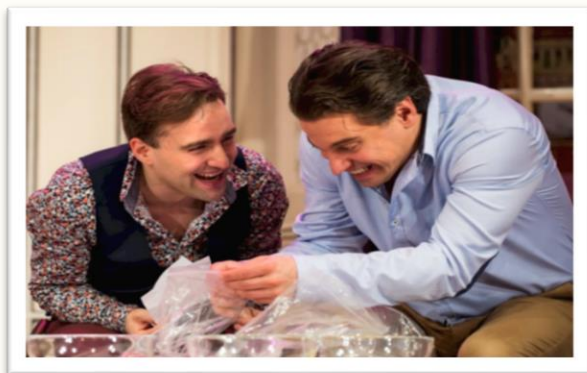

(kép: tihanyiszabadterijatekok.hu)

A Tihanyi-félsziget hazánk egyik legvarázslatosabb tája. A község központjában magasodik és büszkén tekint le a Balatonra a Tihanyi Bencés Apátság, melyet I. András király alapított 1055-ben. Első fennmaradt nyelvemlékünk az apátság alapítólevele, melyet a közeli Pannonhalmi Bencés Főapátságban őriznek. Csodálatos kilátás nyílik a magyar tengerre az apátság melletti sétányról vagy a méltán híres Rege Cukrászdából, ahol egy finom kávé mellett órákon keresztül elücsöröghet a vendég, miközben a tavon úszkáló vitorlások látványát élvezzi.

Miután megfürödtünk a meleg tóban, bejártuk a Balaton-felvidék kedves falvacskáit, sétáltunk egyet a közeli Balatonfüred macskaköves utcácskáin, kereshetünk magunknak egy tartalmas esti programot Tihany szívében. A színházra éhes közönségnek a nyári vakáció alatt sem kell nélkülözni a színvonalas előadásokat, ugyanis a **Tihanyi Szabadtéri Játékok** emlékezetes alkotásokkal kényeztetik a látogatókat immár 21 esztendeje.

A Tihanyi Szabadtéri Játékokat Bujtor István kezdeményezésére először 2004-ben rendezték meg. A színművész által indított programsorozat célja, hogy magas színvonalú szórakoztató színházi előadásokat és könnyűzenei koncerteket szervezzen a nyári hónapokban a nyaralóközönségnek és a helyi lakosoknak egyaránt. Aki egyszer már ellátogatott a szabadtéri színházba, az soha nem fogja elfeledni a gyönyörű panorámával és nagyszerű akusztikával rendelkező létesítményt. A színpad a bájos és apró Belső-tó fölé magasodik, a nézők egyszerre élvezhetik a műsort és a csodálatos kilátást. A színészi játéknak néha konkurenciát jelent a tó felől odahallatszódó békabrekegés, ami talán még romantikusabbá és különlegesebbé teszi a nyáresti kulturális programot.

(kép: tihanyiszabadterijatekok.hu)

A színházkedvelők idén július 28-tól augusztus 31-ig minden pénteken és szombaton színvonalas és népszerű előadásokat tekinthetnek meg. Fellép többek közt Dobó Kata, Csányi Sándor, Szenté Vajk, Szerednyey Béla, Hűvösvölgyi Ildikó, Kern András, Hernádi Judit és még sokan mások. A nyári szezon egy fergeteges vígjátékkal indít, június 28-án a Legénybúcsú című darabbal nyitja meg kapuit a tihanyi színpad. A vidám színházi előadások mellett három musicalt is bemutatnak, sőt csütörtökönként gyermekelőadások varázsolják majd el a kicsiket. Augusztus 31-én a Budapest Bár koncertje lesz az évadzáró, utolsó fellépés.

A jegyeladás már áprilisban elkezdődött, ezért minél hamarabb érdemes megváltani a belépőket, mivel a nyári színházi előadásokra pillanatok alatt elfogynak a jegyek. További információkat itt találhat:

www.tihanyiszabadterijatekok.hu

[Bujtor Judit a Tihanyi Szabadtéri Színpad vezetője](#)

